

Novum

Nemzetközi Kálvin-konferencia Philadelphiában 2018. augusztus 26–30.

A protestantizmus kiemelkedő személyiségeinek egyház- és társadalomformáló szolgálatát feltáró kutatók számára mindig is fontos volt a Kálvin János teológiája, etikája és egyháztörténeti hatásának feltárása. Nem véletlen, hogy a genfi reformátor életét és szerteágazó munkásságát feltáró nagyszámú cikk, tanulmány, könyvfejezet és monográfia végül egy új, önálló tudományterület megszületését eredményezték az 1970-es években, és ennek köszönhetően megannyi nemzetközi (pl. International Congresson Calvin Research),¹ közép-kelet-európai (pl. Kongresses für Calvinforschung in Mittel- und Osteuropa),² afrikai (African Congress for Calvin Research)³ és észak-amerikai⁴ (Calvin Studies Society) konferencia indult útjára.⁵ A tudományos szimpóziumok eredményeit, legfontosabb tanulságait, valamint a kutatások lehetséges „továbbhaladásának” irányait pedig összefoglaló cikkekben és tanulmányokban publikálták.⁶

A Kálvin-kutatásra szakosodott konferenciák közül most a legnagyobb szakmai múlttal rendelkező nemzetközi testület, az International Congresson Calvin Research (ICCR) tartotta ülését. A négyévenként megrendezésre kerülő konferenciának a Philadelphiában (Pennsylvania, USA) található Westminster Theological Seminary (WTS) adott otthont augusztus 26–30. között. A *Kálvin János – a Szentírás hatása a politika és a szabadság világára* című tudományos ülésszakon közel 50 jeles és elismert kutató vállalkozott a reformátor gondolatainak, valamint irodalmi hagyatékának generációkon, földrészeken és nemzeteken átívelő hatásának megrajzolására a 16. századtól egészen napjainkig.

A konferencia plenáris előadásai – a párhuzamosan ülésező szekciók munkájával karöltve – elsősorban a reformátor politikai elgondolásait vonták mélyreható teológiai, etikai, valamint történeti, irodalmi és jogtudományos vizsgálat alá. A kutatók között jelentős egyetértés mutatkozott abban, hogy a kálvinizmus története során gyakran át-, illetve félreértelmezték Kálvin teológiai hagyatékát. Így a genfi reformátor hatástörténetét feltáró szakembereknek nemcsak az ő dogmatikai és egyháztörténeti szerepének tisztázására kell törekedniük, hanem arra is, hogy mind részletesebben rajzolják meg annak a református tradíciónak exegetikai és teológiai sokszínűségét, amelyhez maga Kálvin is tartozott.

A tanácskozáson Peter Lillback professzor (WTS) és Herman J. Selderhuis elnök (ICCR) köszöntő szavai után plenáris és szekcióülések váltották egymást. A fő előadók közül Scott M. Manetsch (Northwestern College, USA) Kálvin és protestáns hittársai politikai elgondolásait hasonlította össze, Barbara Pitkin (Stanford University, USA) pedig Kálvin *Törvényharmóniájának* politikai teológiai háttérét vizsgálta. Oliver Millet (University of Paris-Sorbonne) rendhagyó,

francia nyelvű előadásában Kálvin híres, az 1Sám 8 alapján mondott prédikációinak mondanivalóját elemezte, ezt követően Elsie McKee (Princeton Theological Seminary, USA) az imádság és a kegyesség meghatározó szerepét elemezte a protestáns, valamint a római katolikus hagyományban. In-Sub Ahn (Presbyterian General Assembly Theological Seminary, South Korea) kiváló előadásának alapintenciója Kálvin és Szent Ágoston „államelméleti” nézeteinek bemutatását célozta, John de Witte (Emory Law School, USA) pedig Kálvin házassági és családi életre vonatkozó meglátásait tárta fel a genfi konzisztórium még kiadatlan regiszterei alapján. A konferencia utolsó plenáris előadásaként Cornel Zwierlein (Harvard University, USA) beszámolója hangzott el, aki a helyes, Istennek tetsző polgári kormányzat protestáns ismertetőjegyeit kívánta meghatározni.

Mivel az igen változatosan összeállított programnak köszönhetően szinte lehetetlen volna beszámolni a rendezvény összes szekcióüléséről, a következőkben csupán azon kutatási témák felsorolására kerül sor, amelyek a legnagyobb érdeklődésre tartottak számot:

- egy legújabb, Kálvinnak tulajdonított pamflet nyomában;
- Kálvin és a kánon; Kálvin az isteni gondviselésről;
- Kálvin teológiai antropológiája;
- Kálvin és a katolicizmus;
- a felebarát szeretete Kálvin prédikációiban;
- Kálvin Deuteronomium-prédikációja és az 1555-ös genfi politikai választások;
- Kálvin a hívők szentséges és tiszta életéről;
- Kálvin a hívők politikai felelősségéről;
- Kálvin Sadolet bíborosnak írt válaszlevele mint lelkipásztori szolgálatának tükré;
- Kálvin Szentháromság-tanának forrásai;
- Kálvin és Khrüszosztomosz a Szentlélek bizonyágtételéről;
- Kálvin és Bucer a római miséken való részvételről;
- Kálvin és az ortodoxia kritikai vizsgálata;
- Kálvin korai meglátásai a keresztségről;
- Kálvin a keresztyén hitelvek és a törökök kapcsolatáról;
- Kálvin és a 109. zsoltár;
- Kálvin mint a hatodik parancsolat magyarázója, valamint a Lélekről szóló tanítás jelentősége a Consensus Tigurinus számára.

A szekció-előadások között kapott helyet e sorok írójának kutatása is, aki a Magyarországi Református Egyházat képviselve a homoszexualitás kérdésének teológiai és etikai megítélésére törekedett Kálvin művei alapján.

A tanácskozás záróalkalmán az elhangzott prezentációkat és kutatási eredményeket értékelve Peter Lillback és Herman J. Selderhuis kiemelte: Kálvin egyike volt nemzedéke legmeghatározóbb és legelismertebb protestáns gondolkodójá-

nak, így korántsem meglepő, hogy teológiája (itt: politikai etikája) igen széles körben elterjedt világszerte, Genf városától egészen Amerikáig.

A konferencia szervezői már a kezdetektől elhatározták az elhangzott előadások könyv formájában történő közzétételét, így remélhetőleg hamarosan lehetőség nyílik arra, hogy szélesebb szakmai és érdeklődő közönség is megismerje a magyar Kálvin-kutatás szemszögéből is érdekes előadásokat.

Sajnálatos, hogy az ülészakon benyújtotta lemondását a konferencia elnöke, Herman J. Selderhuis holland professzor (Theological University of Apeldoorn), aki közel húsz esztendőn át formálta aktívan a kongresszus arculatát. Noha kétségtelen, hogy az új elnök, Karin Maag, a H. Henry Meeter Center for Calvin Studies (Grand Rapids, MI, USA) vezetője a nemzetközi Kálvin-kutatás lelkiismeretes és elkötelezett támogatója és ismerője, az európai kutatók és érdeklődők csak remélhetik, hogy a kongresszus súlypontja, például a plenáris előadók tekintetében, nem helyeződik át még inkább az amerikai kontinens felé.

Isten áldja a hazai és nemzetközi Kálvin-kutatást!

* * *

¹ A konferencia önálló kötetei időrendben:

Neuser, Heinrich Wilhelm (hg.): *Calvinus Theologus. Die Referate des Europäischen Kongresses für Calvin forschung vom 16. bis 19. September 1974 in Amsterdam.* Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn 1976. Ld. Bucsay Mihály: A nemzetközi Kálvin-kutatás a legutóbbi kongresszusok tükrében. In: *Theologiai Szemle*, 19. (1976), 285–292.

Neuser, Heinrich Wilhelm (hg.): *Calvinus Ecclesiae Doctor. Die Referate des Internationalen Kongresses für Calvinforschung vom 25. bis 28. september 1978 in Amsterdam.* KOK, Kampen 1980. Ld. Békési Andor: Calvinus Ecclesiae Doctor. A nemzetközi Kálvin-kongresszuson elhangzott előadások, Amszterdam 1978. In: *Theologiai Szemle*, 23. (1980), 378–381.

Neuser, Heinrich Wilhelm (hg.): *Calvinus Ecclesiae Genevensis Custos. Die Referate des Internationalen Kongresses für Calvinforschung vom 6. bis 9. September 1982 in Genf.* Verlag Peter Lang, Frankfurt am Main 1984.

Neuser, Heinrich Wilhelm (hg.): *Calvinus Servus Christi. Die Referate des Internationalen Kongresses für Calvinforschung vom 25. bis 28 August 1986 in Debrecen.* Presseabteilung des Ráday-Kollegiums, Budapest 1988. Ld. Köszöntjük a Kálvin-kutatók nemzetközi kongresszusának debreceni ülését. In: *Reformátusok Lapja* 30. (1986/34), 1–3. A jövőbe mutató reformátor. Kálvin-kutatók Nemzetközi Kongresszusa Debrecenben. In: *Reformátusok Lapja* 30. (1986/36), 1–3.

Neuser, Heinrich Wilhelm (ed.): *Calvinus Sacrae Scripturae Professor. Papers Presented at International Congress on Calvin Research, Grand Rapids, August 20–23, 1990, Grand Rapids.* William B. Eerdmans, Grand Rapids 1994.

Neuser, Heinrich Wilhelm – Armstrong, Brian G. (eds.): *Calvinus Sincerioris Religionis Vindex. Papers of the International Congresson Calvin Research, Edinburgh, 1994.* Sixteenth Century Journal, Kirksville 1997.

Wright, David F. – Lane, Anthony Neil Simon – Balsarak, Jon (eds.): *Calvinus Evangelii Propugnator. Papers Presented at the International Congresson Calvin Research, Seoul, 1998.* CRC Product Services, Grand Rapids, Mich. 2006.

- Selderhuis, Herman J. (ed.): *Calvinus Praeceptor Ecclesiae. Papers of the International Congress on Calvin Research, Princeton, August 20–24., 2002.* Librairie Droz, Genève 2004.
- Selderhuis, Herman J. (ed.): *Calvinus Sacrarum Literarum Interpres. Papers of the International Congress on Calvin Research.* Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2008.
- Selderhuis, Herman J. (ed.): *Calvinus Clarissimus Theologus. Papers of the Tenth International Congress on Calvin Research.* Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2012.
- Huijgen, Arnold – Selderhuis Herman J. (eds.): *Calvinus Pastor Ecclesiae. Papers of the Eleventh International Congress on Calvin Research.* Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2016.

² A konferencia önálló kötetei időrendben:

- Langhoff, John – Rogge, James (hg.): *Immigration und Emigration – die calvinistische Einwanderung und Auswanderung in Mitteleuropa. Beiträge des 2. Kongresses für Calvin-Forschung Mittel- und Osteuropavom 24. bis 26. September 1984 in Berlin.* Das Reformierte Kirchenblatt, Berlin 1985.
- Lüthi, Kurt – Josef, Max (hg.): *Die Schüler Calvins in der Diaspora. Beiträge des 3. Kongresses für Calvin-Forschung in Mittel- und Osteuropa 1988 in Wien.* Das Reformierte Kirchenblatt, Wien 1989.

³ A konferencia önálló kötetei időrendben:

- Holland, John Angus (ed.): *Calvinus Reformator. His Contribution to Theology, Church, and Society Papers of the First South African Congress for Calvin Research, 1980, Pretoria.* Institute for Reformational Studies, Potchefstroom 1982.
- Walt, Johannes van der (ed.): *John Calvin's Institutes his Opus Magnum. Proceedings of the Second South African Congress for Calvin Research, July 31 – August 3, 1984.* Institute for Reformational Studies, Potchefstroom 1986.
- Pont, Ad (ed.): *Calvin – France – South Africa. Papers read at the Third South African Congress for Calvin Research, 26–29 July 1988, Stellenbosch.* Kital Publication, Pretoria 1990.
- Britz, Robert M. – D'Assonville, Victor E. (eds.): *Prompte et Sincere. John Calvin and the Exposition of the Word of God. Papers of the Seventh South African Congress on Calvin Research 2004.* UFS, Bloemfontein 2008.

⁴ A konferencia önálló kötetei időrendben:

- Leith, John H. (ed.): *Calvin Studies I. Papers Presented at the 1st Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, March 19–20, 1982.* Davidson College, Davidson 1982.
- Leith, John H. (ed.): *Calvin Studies II. Papers Presented at the 2nd Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, January 13–14, 1984.* Davidson College, Davidson 1984.
- Leith, John H. (ed.): *Calvin Studies III. Papers Presented at the 3rd Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, January 17–18, 1986.* Davidson College, Davidson 1986.
- Leith, John H. (ed.): *Calvin Studies IV. Papers Presented at the 4th Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, January 15–16, 1988.* Davidson College, Davidson 1988.
- Leith, John H. (ed.): *Calvin Studies V. Papers Presented at the 5th Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, January 19–20, 1990.* Davidson College, Davidson 1990.

- Leith, John H. (ed.): *Calvin Studies VI. Papers Presented at the 6th Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, January 25–26, 1992*. Davidson College, Davidson 1992.
- Leith, John H. (ed.): *Calvin Studies VII. Papers Presented at the 7th Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, January 28–29, 1994*. Davidson College, Davidson 1994.
- Leith, John H. (ed.): *Calvin Studies VIII. Papers Presented at the 8th Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, January 26–27, 1996*. Davidson College, Davidson 1996.
- Leith, John H. – Johnson, Robert A. (eds.): *Calvin Studies IX. Papers Presented at the 9th Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, January 30–31, 1998*. Davidson College, Davidson, 1998.
- Foxgrover, David (ed.): *Calvin Studies X. and XI. Calvin and Spirituality and Calvin and His Contemporaries. Colleagues, Friends and Conflicts. Papers Presented at the 10th and 11th Colloquium of the Calvin Studies Society at Calvin Theological Seminary May 18–20, 1995. and at Louisville Theological Seminary April 24–26, 1997*. CRC Product Services, Grand Rapids 2006.
- Raynal, Charles (ed.): *Calvin Studies X. and XI. John Calvin and the Interpretation of Scripture Papers Presented at the 10th and 11th Biennial Colloquium of the Calvin Studies Society at Columbia Theological Seminary January 28–29, 2000 and March 1–2, 2002*. CRC Product Services, Grand Rapids 2006.
- Raynal, Charles (ed.): *The Legacy of John Calvin. Papers Presented at the 12th Colloquium of the Calvin Studies Society at Calvin Theological Seminary, April 22–24, 1999*. CRC Product Services, Grand Rapids 2000.
- Raynal, Charles (ed.): *Calvin and the Church. Papers Presented at the 13th Colloquium of the Calvin Studies Society at Calvin Theological Seminary, May 24–26, 2001*. CRC Product Services, Grand Rapids 2002.
- Raynal, Charles (ed.): *Calvin and the Company of Pastors. Papers Presented at the 14th Colloquium of the Calvin Studies Society at Calvin Theological Seminary, May 22–24, 2003*. CRC Product Services, Grand Rapids 2003.
- Raynal, Charles (ed.): *Calvin, Beza and Later Calvinism. Papers Presented at the 15th Colloquium of the Calvin Studies Society at Calvin Theological Seminary, April 7–9, 2006*. CRC Product Services, Grand Rapids, 2006.
- Bush, Michael (ed.): *Calvin Studies XII. Papers Presented at a Colloquium on Calvin Studies, Erskine Theological Seminary, January 27–28, 2006*. Kiadatlan kézirat. Megtalálható a H. Henry Meeter Center for Calvin Studies állományában BX 9418. C5725-ös jelzettel.
- Burnett, Amy Nelson (ed.): *John Calvin. Myth and Reality. Images and Impact of Geneva's Reformer Papers of the 2009 Calvin Studies Society Colloquium*. Cascade Books, Eugene Or. 2011.

⁵ A megnevezett konferenciák mellett, ismeretes még az ún. Colloquiumon Calvin Studies (USA, Davidson College), az East Asian Calvin Conference (Dél-Korea, Japán, Taiwan), a Rutherford House Calvin Group (Edinburgh), valamint az 1991-ben alapított Instituut voor onderzoek van de Reformatie (IVOR; Reformációkutató Intézet, Apeldoorn, Hollandia) Kálvin és Genf tanulmányi csoportjának rendezvényei is, amelyek önálló kiadvánnyal ritkán jelentkeznek. Ld. bővebben Neuser, Heinrich Wilhelm:

Az eddigi Kálvin-konferenciák tapasztalatai. In: Márkus Mihály – Karasszon István (szerk.): *Honnan–Hová? A balatonfüredi, 1995. április 4–6. közötti Kálvin-konferencia előadásai*. Kálvin János Szövetség Kálvin-kutató Tagozata – Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest 1996, 53–64.

⁶ Időrendben ld.:

- Stupperich, Robert: Die Zwingli- und Calvin-Forschung der letzten zwei Jahrzehnte im deutschen Sprachgebiet. In: *Archiv für Kulturgeschichte*, 42. (1960/1), 108–126.
- Nauta, Doede: Stand der Calvinforschung. In: Neuser, Heinrich Wilhelm (hg.): *Calvinus Theologus. Die Referate des Europäischen Kongresses für Calvin forschung vom 16. bis 19. September 1974 in Amsterdam*. Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn 1976, 71–84.
- Scholl, Hans: Themen und Tendenzen der neueren katholischen Calvinforschung. In: *Materialdienst des Konfessionskundlichen Instituts Bensheim*, 25. (1974/5), 94–99.
- Neuser, Heinrich Wilhelm: Der internationale Kongress für Calvinforschung. Überlegungen zum künftigen Weg der Calvinforschung. In: *Reformierte Kirchenzeitung*, 120. (1979/1), 14–16.
- Neuser, Heinrich Wilhelm (ed.): *International Calvin research. Paper Presented at the Congress for the Advancement of Calvin Research, August 12–14, 1980 in Pretoria, South Africa*. Die Universiteit van Pretoria, Pretoria 1980. Kiadatlan kézirat. Megtalálható a H. Henry Meeter Center for Calvin Studies állományában 11725-ös jelzettel.
- Neuser, Heinrich Wilhelm: Internationaler Calvin-Kongress In: *Reformierte Kirchenzeitung*, 122 (1981/1), 61.
- Gánóczy, Alexandre: *Zur gegenwertigen Lage der Calvinforschung*. In: Manns, Peter (ed.): *Zur Lage der Lutherforschung heute*. Franz Steiner Verlag, Wiesgaden 1982, 59–70.
- Holland, John Angus: Research on the Influence of Calvin in the English-speaking Ecclesiastical Sphere. In: Holland, John Angus (ed.): *Calvinus Reformator. His Contribution to Theology, Church, and Society*. Institute for Reformational Studies, Potchefstroom 1982, 13–21.
- Neuser, Heinrich Wilhelm: International Calvin research. In: Holland, John Angus (ed.): *Calvinus Reformator. His Contribution to Theology, Church, and Society*. Institute for Reformational Studies, Potchefstroom 1982, 1–6.
- Vos, Clarence John: *Calvin Research*. In: Holland, John Angus (ed.): *Calvinus Reformator. His Contribution to Theology, Church, and Society*. Institute for Reformational Studies, Potchefstroom 1982, 22–25.
- White, Robert: Fifteen Years of Calvin Studies in French 1965–1980. In: *Journal of Religious History*, 12. (1982/2), 140–161.
- Saxer, Ernst: *Hauptprobleme des Calvinforschung – Forschungsbericht 1974–1982*. In: Neuser, Heinrich Wilhelm (hg.): *Calvinus Ecclesiae Genevensis Custos. Die Referate des Internationalen Kongresses für Calvinforschung vom 6. bis 9. September 1982 in Genf*. Verlag Peter Lang, Frankfurt am Main 1984, 93–111.
- Rogge, Joachim: Profilierung und Neuanatz in der Calvin-Forschung. In: *Standpunkt*, 13 (1985/1), 14–15.
- Demson, David E.: The Image of Calvin in Recent Research. In: Furcha, E. J. (ed.): *In Honor of John Calvin 1509–64. Papers from the 1986 International Calvin Symposium*. McGill University, Montreal 1987, 367–383.
- Graham, William Fred: Recent Studies in Calvin's Political, Economic and Social Thought and Impact. In: Furcha, E. J. (ed.): *In Honor of John Calvin 1509–64. Papers*

- from the 1986 International Calvin Symposium.* McGill University, Montreal 1987, 361–366.
- Beintker, Michael: Die Schüler Calvins in der Diaspora. Bericht eines Kongressteilnehmers. In: Lüthi, Kurt – Josef, Max (hg.): *Die Schüler Calvins in der Diaspora. Beiträge des 3. Kongresses für Calvin-Forschung in Mittel- und Osteuropa 1988 in Wien.* Das Reformierte Kirchenblatt, Wien 1989, 172–175.
- Neuser, Heinrich Wilhelm: Calvinkongresse und Calvinforschung in aller Welt. Bericht des Sekretärs des Internationalen Calvinkongresses. In: Lüthi, Kurt – Josef, Max (hg.): *Die Schüler Calvins in der Diaspora. Beiträge des 3. Kongresses für Calvin-Forschung in Mittel- und Osteuropa 1988 in Wien.* Das Reformierte Kirchenblatt, Wien 1989, 9–13.
- Gamble, Richard Craig (ed.): *Gegewartige Tendenzen in der Calvinforschung. Paper Presented at the Fifth International Congress on Calvin Research, Grand Rapids, 20–23 August, 1990.* Kiadatlan kézirat. Megtalálható a H. Henry Meeter Center for Calvin Studies állományában 5364-es jelzettel.
- Neuser, Heinrich Wilhelm: Calvin Studies. A review. The Work of the Calvin Congresses and their Future Tasks and Goals. In: Leith, John H. (ed.): *Calvin Studies V. Papers Presented at the 5th Colloquium of the Calvin Studies Society at Davidson College, January 19–20, 1990.* Davidson College, Davidson 1990, 21–27.
- Gamble, Richard Craig: *Current Trends in Calvin Research, 1982–1990.* In: Neuser, Heinrich Wilhelm (ed.): *Calvinus Sacrae Scripturae Professor. Papers Presented at International Congress on Calvin Research, Grand Rapids, August 20–23, 1990, Grand Rapids.* William B. Eerdmans, Grand Rapids 1994, 91–112.
- Neuser, Heinrich Wilhelm: A nemzetközi Kálvin-kutatás jövőbeni feladatai. In: Márkus Mihály – Karasszon István (szerk.): *Honnan–Hová? A balatonfüredi, 1995. április 4–6. közötti Kálvin-konferencia előadásai.* Kálvin János Szövetség Kálvin-kutató Tagozata – Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest 1996, 65–74.
- McKim, Donald K.: *Recent Calvin Resources.* In: *Religious Studies Review*, 27. (2001/2), 141–146.
- Müller, Richard A.: Directions in Current Calvin Research. Paper Presented at the Colloquy for Calvin Studies in 1998 at Davidson College. In: *Religious Studies Review*, 27. (2001/2), 131–138.
- Naphy, William J.: New Sources and New Ideas on the Life and Career of Calvin, 1554–1557. In: Wright, David F. – Lane, Anthony Neil Simon – Balserek, Jon (eds.): *Calvinus Evangelii Propugnator. Papers Presented at the International Congress on Calvin Research, Seoul, 1998.* CRC Product Services, Grand Rapids, Mich. 2006, 40–53.
- Maag, Karin: Calvin Research. Tools, Institutions, and State of Research. In: Selderhuis, Herman J. (ed.): *The Calvin Handbook.* Wm. B. Eerdmans Publishing Co., Grand Rapids, Michigan 2009, 16–22.
- Strohm, Christoph: 25 Jahre Calvin-Forschung (1985–2009). Teil I: Ausgaben, Übersetzungen, Hilfsmittel, Biographie, Theologie. In: *Theologische Rundschau*, 74 (2009/4), 442–469.
- Gamble, R. C.: Calvin Bibliography. In: Hall, David W. (ed.): *Tributes to John Calvin. A Celebration of His Quincentenary.* P&R Publishing, New Jersey 2010, 419–434.
- Hazlett, William: Features of modern Calvin Research, and with Particular Reference to the Calvin Handbook. In: *ECC* 6. (2010/3), 343–355.

Maag, Karin: Calvin 2009. The Results. In: Selderhuis, Herman J. (ed.): *Calvinus Clarissimus Theologus. Papers of the Tenth International Congress on Calvin Research*. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2012, 228–241.

Magyar Balázs Dávid

A Nemzetközi Kálvin-konferencia (Philadelphia, USA) előadói

A 29. Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia, 2018. augusztus 27–29.

A Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia Alapítvány igazgatója, Benyik György professzor az *Újszövetség hellenista és judaista háttéré* címmel hirdette meg az idei, immár 29. biblikus konferenciát. A címben jelzett téma önként adódott egy exegetikai segédeszköz, Klaus Berger és Carsten Colpe szerzőpáros *Religionsgeschichtliches Textbuch zum Neuen Testament* (Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen–Zürich 1987) című könyve magyar fordításának elkészítése kapcsán. Ebben a 463 oldalas kötetben a két szerző latin, görög, héber, arám, kopt és szír antik idézeteket rendelt német fordításban az Újszövetség szövegéhez a vallástörténeti összehasonlítás céljából.

Az Újszövetséghez készített vallástörténeti szövegyűjtemény lefordításának ötlete már huszonöt évvel ezelőtt felvetődött a Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencián (SZNBK), de a megvalósítás még hosszú ideig váratott magára